

TRIDESET GODINA OD ODLASKA PROFESORA LAZARA TRIFUNOVIĆA

Danas se studenti koji su predmet Istorija moderne umetnosti slušali kod profesora Lazara Trifunovića najverovatnije ne sećaju mnogih historiografskih i drugih podataka koje im je profesor saopštavao, ali sigurno pamte njegovo insistiranje na univerzalnim etičkim vrednostima i na nekonvencionalnim metodama analize i tumačenja umetničkog dela. Pouzdano nisu zaboravili njegovu ljubav prema umetnosti i strast prema predavačkom poslanju, ogromno znanje, jaku intuiciju, energičnost, slobodoumnost i kreativnost. Trifunovićev osobeni stil kome je otvorenost komunikacije – koja ne zastrašuje, nije osiona i ne razara samopouzdanje studenata – jedna od osnovnih odlika, bio je mnogim mladim istoričarima moderne umetnosti presudan podsticaj i uzor za dalji rad u polju naučnog istraživanja, kritike, muzeologije ili pedagoškog rada.

Trifunović je svoj pedagoški rad na Filozofskom fakultetu u Beogradu započeo 1957. godine kao asistent, da bi u periodu posle odbrane svoje seminalne doktorske disertacije *Srpsko slikarstvo prve polovine XX veka* (1960) postao docent (1962), a tek dvadeset godina kasnije, godinu dana pred smrt, i redovni profesor. Ova disertacija objavljena kao *Istorija srpskog slikarstva 1900-1950* (Nolit, Beograd 1973), do danas je ostala najuticajnije i najviše citirano delo iz oblasti nacionalne istorije moderne umetnosti. Zahvaljujući Lazaru Trifunoviću 1966. godine osamostaljen je i kao poseban izdvojen predmet Istorija moderne umetnosti na Odeljenju za istoriju umetnosti, koja je do 1963. godine predavana u okviru opšte i jugoslovenske umetnosti novog veka, da bi u periodu od 1963. do 1966, pod rukovodstvom Lazara Trifunovića, postojala kroz njegove proseminare umetnosti 20. veka. Lazar Trifunović (1929-1983) je za, do tada zanemarenu, oblast moderne umetnosti izvojevao naučnu i operativnu samostalnost kako unutar organizacione strukture Odeljenja za istoriju umetnosti (osnovanog kao posebnog departmana Filozofskog fakulteta 1963) i Instituta za istoriju umetnosti, tako i šire, u pogledu naglašenog pedagoškog rada na Odeljenju te afirmacije istorije moderne umetnosti kao nauke u široj javnosti. Takođe, sa ogromnim iskustvom stečenim u Narodnom muzeju u Beogradu (upravnik 1962-1968), Trifunović je bio inicijator i prvi predavač muzeologije u programu osnovnih studija istorije umetnosti, i izraziti zagovornik praktične nastave i prakse na terenu, u muzejima i galerijama.

Hrabro, beskompromisno, neumorno i temeljno delatništvo Trifunovićevo, kako u domenu nastave, tako i u domenu naučno-istraživačkih rezultata i pisanja



LAZAR TRIFUNOVIĆ SA STUDENTIMA U NARODNOM MUZEJU, 1980.
(VLASNIŠTVO: PORODICA TRIFUNOVIĆ)

o umetnosti, učinilo je da oblast istorije moderne umetnosti postane treća tačka kapitalnog trougla pionirskog izučavanja srpske umetnosti, u kojoj su već uveliko prednjačile medievistika sa dugom tradicijom naučnog istraživanja u Srbija, kao i novija istorija umetnosti srpskog 18. i 19. veka. U tom trouglu užih naučnih oblasti i izuzetnih naučnika, oblikovala se i svoj naučnički identitet dobila i istorija moderne umetnosti kao naglašeni deo nacionalne nauke. Verujem da su Trifunovićevi najraniji naslednici – njegov tadašnji asistent Slobodan Mijušković, profesor Aleksa Čelebonović i profesor Ješa Denegri najdublje poštovali moralne i naučne tekovine Lazara Trifunovića. Tome i mi, prisutni danas na Seminaru za studije moderne umetnosti, u skromnosti stremimo, smatrajući njegove reči izgovorene za list *Student*, nekoliko meseci pred odlazak, obavezujućim i istinitijim no ikada: „Mladost se obrazuje rečima, a vaspitava primerom i uzorom. Šta da ponudite kao ugled čoveku od dvadeset godina: kola, vile, vikendice, rasipanje, grabež kao u doba prvobitne akumulacije? [...] Gde god da se okrene, mladi čovek vidi da je izigran i prevaren [...] U društvu ne postoji nijedan cilj s kojim bi [mladi čovek] mogao da se identifikuje, jer su ciljevi u praksi moralno istrošeni“.

LM